Prințesa Bibița

Jean Bart

Editura Bestseller

Imagine: Mike Laptev

bestseller

Carte electronică publicată cu sprijinul Ministerului Afacerilor Externe – Departamentul Politici pentru Relația cu Românii de Pretutindeni.

MINISTERUL AFACERILOR EXTERNE
DEPARTAMENTUL POLITICI PENTRU RELAȚIA
CU ROMÂNII DE PRETUTINDENI

În micul port cosmopolit de la gura Dunării se obișnuiește, ca și în marile centre americane, să se numească străzile cu numere. Patru străzi nesfârșite taie în lung îngusta limbă de nisip care desparte fluviul de baltă. O fâșie de pământ între două mări. De o parte oglinda argintie a Mării Negre, din care soarele se ridică, de altă parte pânza aurie a mării stufului din Deltă, în care soarele se culcă. Împărăția largă a sângeroșilor țânțari statornici și leagănul strâmt al lacomelor lăcuste călătoare.

Așezarea asta în pustietatea Deltei, pierdută la capătul țării, mozaicul acesta de rase, alcătuit de nevoi și întâmplare pe drumul mișcător de apă, are o viață aparte, rară: numai cu viața unora dintre colonii se poate compara.

Strada întâia[1], cheul, adesea, pustiu și adormit, ca prin farmec se deșteaptă de câte ori vreun vas de război își aruncă aci ancora, împroșcând stropii de apă pe fațadele consulatelor ce se țin lanț, fluturând semețe în bătaia vântului flamurile colorate. Ofițerii sunt

foarte căutați; prețul se menține încă ridicat, în lumea asta care imită, cu ceremonii învechite, anumite forme de protocol consular, c-o orientală mândrie.

Trei luni avea să stea Divizia de Mare aci, la gura Dunării, pentru exercițiile de tir. Pe lângă ofițerii vechi, care aveau cunoștinți și trainice legături în lumea portului, era și un grup de ofițerași proaspeți, abia descătușați de pe băncile școalei. La început, străini și stângaci, umblau cu toții în cârd, ca niște copii de pension scoși la plimbare, fără să știe că ochi îndrăzneți îi spionau la fiecare pas din penumbra perdelelor de la ferestrele caselor stradei întâia.

Din prima zi, o doamnă consuleasă, Măreață ruină — cum îi spuneau ofițerii vechi — o fostă frumuseță c-un trecut glorios de romantică diplomație în culisele chestiei Dunării, la vederea grupului de imberbi în uniforme noua, exclamase făcând ochii mici: „Vai, ma chere, ce mai de Crevete a adus escadra anul acesta”.

Crevete — mici raci de mare — așa le-a rămas numele tinerilor din ultima promoție, cunoscuți până atunci subt numele de boboci.

Grupul se micșora pe măsura noilor

cunoștinți și a legăturilor ce se înnodau zilnic. Mulți începură a simți nevoia să ia lecții de limbi străine. Unii englezește, alții italienește sau grecește, câțiva chiar armenește; dar nici unul nu se încumetase încă să înceapă a învăța turcește, deși mulți căutau lung în urma cadânelor, care se duceau în grup la baie, învelite, ca niște mumii, din creștet până în tălpi, în iașmacuri vișinii. Nici unul nu îndrăznise să răspundă, deși simțeau fiorii privirilor ascuțite, care împungeau străbătând prin ochiurile graterelor de lemn de la cerdacele vechilor case din jurul geamiei.

Vasul-școală, curat, lustruit, cu puntea albă și alămurile sclipind în bătaia soarelui, își prăjea coastele vechi la cheu, întotdeauna în același loc, în dreptul unei case cu două etaje: fostul consulat grecesc. De pe puntea vasului te uitai drept în casă; orice mișcare se vedea până în fundul camerelor. Bieții oameni trebuiau să fie mereu cu grija storurilor de la ferestrele dinspre cheu. Comunicația dintre vasul-școală și etajul de jos al casei din față s-a stabilit din prima sară. După ultimele hote grave, prelungite, ale semnalului de stingere de pe puntea vasului ce părea adormit, niște acorduri vesele, ca o jerbă

de raze sonore, izbucniră prin fereastra deschisă a casei de peste drum. Note limpezi și sigure vibrau armonios în liniștea de sară a portului, pierzându-se departe în pustietatea mării. Un ropot de aplauze tună pe puntea vasului și după câteva minute, un cor bărbătesc răspundea însoțit de note picurate de mandolină. Dintre toți cântăreții, Emil Vrânceanu, trubadurul bordului, începu cu îndrăzneală, de a doua sară, serenadele chiar la fereastra de subt balcon, lăsată de obicei deschisă, dar totdeauna cu storul coborât.

C-o ușoară gelozie era privit de toți la bord băiatul acesta slăbuț, dar vioi — negricios, cu ochii albi — care izbutea să cucerească inimile numai cu îndrăcită lui fire de artist. În copilărie fugise de două ori de la școală, măturase scena unui teatru de provincie; bătut de părinți fu adus cu forța din nou la școală. Ca ofițer îmbarcat, în locul sextantului de care avea nevoie la calcule nautice, își cumpărase o mandolină pe care-o scărpina cu voluptate toată ziua.

Muzicanta de peste drum, domnișoara Luluca Luludi, o levantină mărunțică, rotundă și săltăreață ca o minge de cauciuc, cu ochii negri

ca niște măsline mici — pentru că era foarte mioapă și purta ochelari — ofițerii o numise: Oarba din Sorrento. Și ea, ca răzbunare, c-un mândru dispreț, le spunea: Cerșetorii în haine albe.

Pe când între vapor și etajul întâi al casei din față legăturile se strângeau din zi în zi, între vapor și etajul al doilea nici nu se putuse stabili vreo comunicație. Toate încercările au fost de prisos.

În balconul turcesc, modernizat, cu geamuri în loc de grătare de lemn, după care altădată cadânele vedeau fără a fi văzute, ședea întotdeauna, în același colț, domnișoara Bibița Garoflide, verișoara Oarbei din Sorrento. Fiică de consul, rămasă orfană, locuia c-o mătușă bătrână și bigotă. O soră mai mare, măritată c-un consul, plecase în Orient, și ea se ofilea în balcon, așteptând cu resemnare de-atâția ani pe alesul inimii, care nu putea fi decât tot vreun membru al corpului consular. Bibița se vestejise ca o floare fără puteri de viață; o figură de medalion vechi, cu trăsături regulate, dar acrite, cu părul negru pe tâmple, c-un nas grecesc și-o umbră de musteață în colțul buzelor subțiate. Acum, fără vârstă, subțire și uscată, avea un aer

de martiră, umblând c-o gravitate monastică. Învățase la o școală de călugărițe catolice în Constantinopoli, îi plăcea literatura sentimentală, muiată în apă de roză; citea mult, căci ea, care nu trăise, căuta să trăiască cel puțin viața altora. Singură nu ieșea din casă niciodată și nimeni n-o văzuse vorbind cu vreun bărbat. Prietenele o părăseau când le venea vremea să se mărite; Bibița rămânea aceeași, veșnic rece, închisă în candida ei onestitate, mândră și pură în mijlocul unei lumi ușoare și zvăpăiate. Fetele răutăcioase râdeau de ea spunând că așteaptă să se mărite cuDiadohul[2]. Iar ofițerii tineri îi scornise fiecare altă poreclă: Prințesa, Enigma, Sfinxul, Mironosița, Moaca, Muta din Portici[3], Vestala, Rezerva de tandrețǎ.

În balconul cu vederea spre mare, ca o pasăre captivă într-o colivie de sticlă, prințesa Bibița sta veșnic, stingheră și tăcută, cu ochii pe cartea sau pe broderia care-o ținea c-un fel de delicatețǎ în mâinile ei subțiri, diafane. Jos, la picioarele ei, se frământa continuu pe sub balcon lumea amestecată și zgomotoasă a portului. Treceau părechi tinere, voioase, marinari cheflii, femei spoite, râzând și cântând

în gura mare. Duminica toată mahalaua inunda cheul, că te mirai unde cuprinde orașul atâta lume în cursul săptămânii. Strigăte sălbatice, râsete în hohot, chiotele cântecelor pescărești, notele țipătoare de armonică, scăpate din cârciumile pline, toate zgomotele vieței unei mulțimi de port în zbucium se ridicau ajungând, la înălțimea balconului, amestecate într-un vuiet confuz de stup care roiește.

Serenadele, plimbările la plajă și cu barca în sările cu lună se țineau lanț. Prințesa nu lua parte la ele, nu făcea cunoștință cu nimeni. Singură, mută, rămânea departe și la înălțime în balconul ei, în care se amesteca roșeața florilor de oleandri cu verdeața palidă a unui lămâi stingher. Și totuși, pe nesimțite, o undă de răceală se furișa între cele două verișoare nedespărțite altădată. Se întâlneau mai rar, își vorbeau puțin, și încetase cu totul plimbările obișnuite pe cheul dinspre far. Un ochi bănuitor ar fi surprins o umbră de invidie în privirea rece a Prințesei, de câte ori subt balconul ei acosta barca gata de plimbare.

Întotdeauna Oarba din Sorrento, cu râsul ei argintiu, s-arunca de pe cheul înalt în barca prea joasă ca s-o prindă în brațe Emil

Trubaduru. Într-o sară, când cerul cu stelele lui toate tremura tainic în oglinda apei mișcătoare, el, dând drumul lopeților în voie, lăsă barca singură să lunece călcând peste lumini ca pe o dâră de pulbere fosforică. O adiere rece sufla din largul mării. Pe când se alipea de trupu-i cald ca s-o înveleească în pelerina lui, ea, făcând ochii mai mici decât erau, c-o gingașă viclenie îi șopti la gâdilându-l în ureche:

— Vrei să-i facem o farsă Prințesei?

— Cum?

— Să combinăm niște scrisori de amor ca din partea unuia dintre ofițerii voștri.

Trubadurul stătu o clipă pe gânduri, apoi izbucni triumfător:

— Stai, c-am găsit soluția problemei... s-o încurcăm cu Radu Solitaru... el singur a rămas stingher.

Radu, poreclit Solitaru, era cel mai cuminte dintre ofițerii tineri. Băiat sărac și muncitor, ieșise din școală șeful promoției; puternic și tăcut, fugea de lume, stăpânit de două pasiuni: matematica și barca lui cu pânze.

Până noaptea târziu, pe când ceilalți hoinăreau prin oraș, Radu Solitaru, afară, pe punte, la lumina unui felinar de bord, sta singur

lucrând calcule nautice și astronomice; în zilele cu vânt prielnic se pierdea în largul mării manevrând cu artă, în volte agere, pânzele bărcii lui albe care zbura lucind ca o lebădă în zare.

De farsa ce i se pregătea cu scrisorile amoroase către Prințesa Bibița, la început nu știau decât vreo câțiva ofițeri. Trei zile s-a chinuit Emil ca să combine prima scrisoare. Înainte de a fi copiată și închisă într-un plic mov, o ceti cu glas tremurător Oarbei din Sorrento, seara, pe când ședeau lungiți, ca niște copii ștrengari, pe nisipul cald al plajei. Atâta foc pusese în rândurile acele încât ea, veselă și zglobie, ascultând din ce în ce mai atentă, se simți mișcată subt farmecul frazelor înflăcărate. Își mușca ușor buza de jos și lacrimile îi jucau în ochi; când nu se mai putu stăpâni izbucni mustrându-l ca un copil supărat:

— Vezi, Emil, mie niciodată nu mi-ai scris așa scrisoare.

— Pentru că n-a fost nevoie. Amorul nostru a fost fulgerător, de la prima vedere. Și, ca s-o împace, începu să declame c-o voce teatrală: „Inimă de piatră fie, și-ncă s-ar zdrobi de-amorul ce-l aștern eu pe hârtie”.

* * *

Factorul poștal n-a dat scrisoarea decât în mâna Bibiței, când a văzut-o singură pe sală. Ea s-a uitat întâi surprinsă la adresa c-un scris necunoscut. C-un ac de cap a desfăcut frumos plicul și, deodată, a tresărit oprindu-se la primele cuvinte. A întors foaia răpede cătând iscălitura: Solitaru. Un fel de spaimă a cuprins-o; tremurând, ascunse scrisoarea la piept, apăsând-o pentru a-și stăpâni bătăile răpezi ale inimii. I se părea c-o urmărește cineva, c-o spionează sute de ochi. Palidă, intră cu grabă în camera ei de culcare și închise ușa cu cheia. Lângă fereastra cu storul coborât, ceti pe nerăsuflate întreaga scrisoare. Rămase în picioare așa încremenită; nu-i venea să creadă. Privi din nou plicul. Era numele ei scris corect. Scrisoarea asta de amor era adresată ei. îi vorbea de mare, de vapor, de balconul misterios, de oleandri și de lămâiul ei. Desigur, un ofițer de la vaporul din față s-a înamorat de ea. Dar cine îi scria fără s-o cunoască? Și prin minte, c-o repegiune uimitoare, îi treceau toate tipurile văzute zilnic la vaporul din fața balconului. Și deodată gândul i se opri cu îndărătnicie numai la unul singur. El era...

desigur... ofițerul acela înalt, frumos și tăcut, care umbla singur cu barca, își amintea că auzise de atâtea ori pe ceilalți ofițeri strigându-l: Radu Solitaru. El era... cu siguranță... nu putea să fie altul...

Începu din nou scrisoarea, cetind rar, savurând fiecare vorbă sonoră care vibra repetată în minte, căutând să prindă înțelesul fiecărei fraze înflăcărate de-o patimă adâncă. Cu scrisoarea în mână se întinse pe pat simțindu-se biruită de-un val de căldură dulce care-i cuprinse toată ființa. Era iubită... ea care a stat totdeauna deoparte, nu s-a amestecat în lume, n-a vorbit cu nimeni... n-a făcut nici o cunoștință... fără să știe era iubită în taină de un ofițer... tânăr... frumos...

Jumătatea de soare, ieșită din sânul mării, arunca razele oblic ca niște săgeți aurite în perdelele ferestrelor, poleind c-un roșu-auriu păreții camerei de culcare. Bibița, întinsă în pat, cu ochii pe jumătate închiși, prelungind dulceața amorțirii, căta printre gene la singurul tovarăș de care dragostea o legase până atunci. Un pisoi bătrân, cu blana tigrată, torcea somnoros, împletit ca o reptilă între pernele unei sofale vechi. Semnalele de trompetă de la

vapor o făceau să tresară c-un fel de bucurie copilărească. Sunetele acelea metalice îi produceau bătăi de inimă; la fiecare comandă ce auzea pe vas, își ascuțea auzul să poată prinde și recunoaște vocile ce răsunau pe apă. Furtuna stârnită în sufletu-i feciorește îi ațâța o dorință de mișcare și de viață. Fereastra o ispitea continuu. O neînfrânată curiozitate o atrăgea să vadă, să spioneze orice mișcare de-afară. Cu picioarele goale în pantofi, pe jumătate dezbrăcată, cum se scula din căldura patului, se apropia încet, înfiorată ca la o întâlnire, ținându-și răsuflarea, uitându-se împrejur cu teama de a nu fi surprinsă. Ridica discret colțul perdelei și rămânea acolo cătând afară cu priviri ascuțite.

Dimineața, pe vasul inundat pentru spălarea punții, marinarii goi până la brâu, cu pantalonii suflecați până la genunchi, alergau nebunește aruncând cu lovituri de ciocan gălețile cu apă rece. Era un amestec voios de brațe și picioare goale, vânjoase, cu mușchi încordați într-un avânt de mișcare, de viață tânără și zburdalnică. Din port plecau pescarii, chiuind în lotcile lor negre, alunecând pe luciul apei care, la ora aceea a deșteptării, își schimba culoarea și îți

încânta ochii: albastrul cerului senin, oglinda apei mișcătoare, portul întreg trezit din nou la viața apăreau scânteind în culori ca într-o prismă minunată, în faptul dimineții, pe când marea își repeta eternul ritm lovindu-se de cheuri.

Târziu, când se simțea pătrunsă de fiori reci și un tremur îi cuprindea tot trupul, Bibița se așeza pe marginea patului, desfăcut încă, și respira adânc, întretăiat, urmărită parcă de-o amenințare nevăzută. Uneori, în beția dulce a parfumului acestei târzii iubiri nevinovate, un fel de vanitate o cuprindea, răscolind dulapurile și lăzile vechi până la fund. Își alegea bluzele în culori vii și gulerașele cele mai fine și complicat lucrate în măiestrite broderii. Singură, cu storul tras, se așeza în fața oglinzii, își potrivea părul negru lucios, ridica sprâncenele îmbinate și, dând capul pe spate, se retrăgea ușor pentru a-și admira talia zveltă, mlădioasă. Așezată în colțul favorit, în balconul misterios, ținea o carte în mâini, dar ochii îi lunecau pe rânduri și gândurile îi rătăceau departe. Din când în când, pe subt frunzele oleandrilor, arunca priviri furișate spre puntea vaporului din față. În orele de exercițiu al bărcilor cu pânze, ea, ascunsă

după perdea, urmărea cu binoclul zigzagurile voltelor schițate de pânzele întinse în zare, ca niște fluturi albi, purtați de vânt la suprafața mării. Și când bărcile se întorceau în port, întotdeauna ea urmărea țintă numai pe cea din cap, care se oprea brusc la cheu printr-o măiastră mișcare de cârmă, pe când pânza cădea deodată ca o aripă rănită. Din fundul bărcii se ridica, înalt, puternic și calm omul pe care-l visa și de care se credea iubită. Îl urmărea c-o scânteiere în ochi, până ce intra la bord, călcând rar și apăsat, cu șapca albă lăsată pe ochi — numai după mers l-ar fi cunoscut dintr-o mie.

După câteva zile urmă o altă scrisoare, mai înflăcărată. Bibița cetea în taină frazele acele care îi dădeau fiori de voluptate, le savura îndelung, repetând cu deliciu unele vorbe sonore și arzătoare, anume alese ca să tulbure un suflet slab. Trezită la o nouă viață, plutind fericită în visul dulce și neînțeles al inimii, își retrăia în minte viața trecută, așa de tristă și de egală între balcon și camera de culcare. Uneori o chinuia așteptarea aceasta misterioasă. C-un fel de necaz se gândea la timiditatea lui. L-ar fi vrut mai îndrăzneț, s-o privească în ochi, să-i

vorbească deschis. Și adesea se înspăimânta singură de gândurile care-i treceau prin minte.

Simțea nevoia de mărturisiri. Se apropiase din nou de verișoara ei. Nu îndrăznise să-i vorbească despre scrisori, dar o ruga s-o însoțească la plimbare pe cheu, la plajă și duminica, la biserică. Prin întrebări timide cerea lămuriri, trădându-se la fiecare pas. Oarba din Sorrento, c-o bucurie copilărească, abia stăpânită, urmărea efectele scrisorilor la care și ea colaborase cu Trubadurul ei. În curând reușise s-o convingă că oamenii de mare cei mai îndrăzneți sunt pe uscat cei mai timizi oameni. Și Bibița, resemnată, aștepta ora care trebuia să sosească odată.

La a treia scrisoare i se cerea o întâlnire. El avea s-o aștepte cu barca la capătul digului, lângă farul de nord, la ora 11 noaptea. „Avea să se încredințeze dacă ea îl iubește sau nu” — termina scrisoarea. Bibița fu cuprinsă de o spaimă cumplită. Scrisoarea asta o lovise ca un trăsnet. Sta paralizată, neputând lua vreo hotărâre. Nu se aștepta la asta. I se cerea prea mult. Cum să plece ea la miezul nopții, pe ascuns, din casă la o întâlnire. Ce-ar zice lumea? Dacă o vede cineva?... Nu... imposibil să se

compromită; era peste puterile ei ce i se cerea... Zbătându-se în chinurile șovăielei, o prinse un tremur nervos. Se abătu pe pat, cu capul în perne, pe când suspinele o năvăleau. Nevoia iubirii, care se trezise deodată în toată ființa ei, o chinuia ca o durere trupească și, ca într-o beție, se simțea biruită parcă de-un abur ce i se ridica la creieri dându-i felurite închipuiri. I se părea că stă pe marginea unei prăpăstii și cineva o îndeamnă să se arunce cu ochii închiși în fundul abisului. După ce se potoli din prima criză, rămase așa, întinsă, într-un fel de amorțire, pe când gândurile i se depănau în minte.

Se vedea departe, în largul mării; portul în urmă nu se mai zărea; ochiul roș al farului mai clipea în ceață; barca se legăna purtată în voia valurilor... și ea, culcată, cu capul pe umărul lui... cele mai romantice tablouri din cărțile cetite îi defilau prin mintea înfierbântată. O clipă de întremare o făcu să se ridice drept în picioare, hotărâtă, tare. Va merge... sigur... va merge la far, la miezul nopții să-l întâlnească. Ce-i pasă de lume; poate să afle oricine; nu-i copilă. Ce, nu-i stăpână pe viață, pe trupul ei? Cine poate s-o oprească?

Hotărâtă, ieși din camera ei după ce își șterse ochii în fața oglinzii, potrivindu-și părul la tâmple c-un gest nervos. Până la ora mesei se agită întruna fără să-și găsească astâmpăr. Ieși în balcon, udă florile, intră din nou în casă, mutând scaunele de la un loc la altul, își perie haina, bău câteva pahare de apă, căci îi ardeau buzele cumplit. Când se așeză la masă, printr-o privire aruncată în oglindă își surprinse figura crispată și ochii scânteind. Se forță luând o expresie de liniște sfâșietoare. Simțea că începe din nou a șovăi în fața bătrânei mătușe care o întreba îngrijată ce are, de ce-i așa de tulburată. „O migrenă care mă chinuiește teribil" — și-n modularea glasului recunoștea bine cum i se trădează tot zbuciumul sufletesc. Simțind că nu se mai poate stăpâni și lacrimile îi dau în ochi, se sculă brusc de la masă intrând în camera ei cu pumnii strânși.

Nu, nu putea să meargă... i se cerea prea mult... și pe când se frământa cu mâinile la tâmple, deodată un gând subit îi apăru ca o punte de salvare. Îi va scrie o scrisoare lungă, își va vărsa tot focul care o mistuie, își va așterne tot sufletul în ea. Încuie ușa. Se așeză la masă. Reciti scrisoarea pe care o făcuse câteva zile

înainte și pe care nu se hotărâse s-o trimită. O rupse și începu alta. Toată comoara de sentimente adunată din literatura romantică pe care-o cetise o risipi într-o noapte întreagă, în rândurile înflăcărate care cuprindeau o patimă până atunci înăbușită.

La bordul vasului-școală deși nu erau toți în curent cu farsa scrisorilor, se petrecea de minune pe socoteala Prințesei din balconul misterios. Fiecare recunoștea că farsa reușise; acum rămânea rămășagul asupra întâlnirii. Va merge ea până la capăt? Va veni sau nu? Va vorbi Sfinxul?

Radu Solitaru știa mai puțin decât toți ceilalți de farsa care se făcea în numele lui. Preocupat de calculele lui favorite, nu mai punea piciorul pe uscat, nu făcea nici o cunoștință și nu petrecea decât cu barca în orele de repaus. Un ofițer mai vechi, care făcea haz de nebuniile Crevetelor, începea mai totdeauna la masă atacul, zâmbind pe subt musteață:

— Domnilor, să știți că numai sondând marea poți găsi un adăpost bun de ancorat. E rușinos pentru un ofițer tânăr, debarcat nou, într-o garnizoană să nu-și poată găsi singur cvartir din

prima zi, sau din prima noapte, dacă vreți. Dar stai în pană două luni; asta înseamnă că n-ai ochi format de marinar de lungă cursă.

— Nu știți că sunt marinari care au groază să navige cu remorcă, adăuga un altul.

— Depinde ce fel de remorcă ai.

— În sfârșit, din atâta tinerețǎ a bordului trebuie să se găsească unul care să dezlege enigma, să moaie inima de piatră a Sfinxului, să facă să vorbească odată și Muta din Portici.

Un ofițer tânăr, ghiduș, c-o mutră serioasă, se ridică vorbind sentențios:

— Domnilor, pot să vă aduc la cunoștință că, grație muncii neobosite a unuia dintre camarazii noștri, s-a ajuns, după nesfârșite calcule savante de navigație și astronomie, cu ajutorul logaritmelor, să [se] soluționeze problema. Vă pot asigura că enigma s-a dezlegat, inima de piatră a Sfinxului s-a făcut deja moale ca ceara și că Muta va vorbi, domnilor, va vorbi în curând, revărsându-și toată Rezerva de tandrețe.

— Bravo!... bravo!... strigară mai mulți, aplaudând zgomotos.

Un alt ofițer se sculă cu paharul în mână.

— Nu uitați însă cât datorăm și concursului

dat, dintre culise, de concertul Trubadurului și a Oarbei din Sorrento, care cu privirea ei pătrunzătoare... și vorbele se pierdeau în râsul zgomotos, pe când își aruncau unul altuia glume, înțepături și crude ironii, în jurul mesei, care se prelungea până târziu afară, pe puntea vasului-școală.

Dar... o întâmplare nenorocită veni să curme, pentru multă vreme, voioșia tinereții bordului.

Într-o duminică, pe timp frumos, fără nici o grijă plecase la larg, cu barca lui cea albă, Radu Solitaru, singur, cum îi era obiceiul. De dimineață, marea ipocrită părea că doarme calmă, netedă, scânteind în bătaia soarelui de vară. Pânzele moi abia prindeau slabele adieri de vânt care destrămau un petec de nor pribegind pe albastrul cerului. Înainte ca soarele să se înalțe la amiază, se ivi la orizont, spre nord, o creastă cenușie de nour. Deodată începu vântul să sufle c-un șuierat ascuțit, prevestind vijelia care se apropia. În câteva minute șuierăturile s-au prefăcut în mugete năprasnice, și creasta de nour, într-o spinare de balaur, care creștea învinețind fața apei înspumate de turbare. În port toate vapoarele își întăreau

legăturile la mal. Iar corăbiile își strângeau velaturile în grabă, descrucișând zburătorii din înălțimea catargelor clătinate cu scârțâituri ca niște vaiete omenești. De pe cheu, de pe puntea vaselor, priviri pătrunzătoare cercetau orizontul închis, de culoarea aramei înroșite în foc. Vreo câțiva fulgi albi mijeau în zare, apărând și dispărând în zbuciumul valurilor. Erau bărci de pescari. Prinse de furtună în larg se luptau să ajungă în port. Ca niște păsări cuprinse de groază zburau disperate, cu aripele întinse, cătând scăparea în gura Dunării. Numai șase au izbutit să intre la adăpost în port. Barca cea albă nu era printre ele. Tocmai subt sară o pilotină reuși să iasă în larg. La câteva mile depărtare de țărm întâlni plutind barca răsturnată, cu catargul rupt și pânza sfâșiată. Cu mare greutate o luă pilotina la remorcă. Pe drum, aproape de port, pescui o șapcă albă c-o singură tresă. Tocmai a treia zi, căpitănia portului fu înștiințată de un pescar că valurile au aruncat pe plajă un cadavru.

A fost o jale în tot portul când s-a aflat de moartea lui Radu Solitaru. Coșciugul, învelit într-un pavilion tricolor de război, a fost dus de marinari până la cimitirul de pe malul mării.

Bubuitul unei salve de pluton, trasă spre mare, încheie trista ceremonie. Vasul-școală avea pavilionul coborât în bernă, în semn de doliu și, dintr-un respect pios, nu se mai auzi nici o serenadă în tot portul.

Pe mormânt trebuia să se pună o colonă ruptă, de piatră, și la colțuri patru ancoroturi legate între ele cu lanțuri. Emil Trubaduru avea să compună un epitaf pentru Solitaru, care se odihnea în nisipul amestecat cu scoici, pe plaja mării ipocrite.

A doua zi, pe neașteptate, vasul-școală ridică ancora și întinse pânzele. Un ordin telegrafic îl chemase în grabă la Galați. Se făceau pregătiri pentru o lungă călătorie împrejurul Europei cu prilejul deschiderii canalului de la Kiel.

După câteva zile, Emil Trubaduru primi din partea Oarbei din Sorrento o scrisoare pe cinci coale, scrisă mărunt și pătată cu urme de lacrimi. După ce îi arăta propriile ei dureri și mustrări de cuget, descria pe larg disperarea și chinurile Bibiței. A leșinat de două ori. Doctorul stă la patul ei. [I]-e teamă să nu se omoare, căci spune că nu mai are de ce trăi după ce ea 1-a omorât pe Radu. E convinsă că bietul băiat s-a

aruncat în valuri din cauză că ea n-a venit la întâlnirea ce i-o ceruse el. Ideea asta fixă i s-a pironit în creier și nimeni nu i-o poate scoate. N-a putut să-i spună toată farsa cu scrisorile, dar s-a încercat să-i arate că tot amorul ei e o iluzie, că nici nu 1-a cunoscut personal pe Radu. Ea nu vrea să audă de nimic. Plânge, își smulge părul și zice că ea știe bine că din cauza ei s-a omorât. Și Oarba din Sorrento, ca un copil vinovat care a făcut o poznă și nu știe cum s-o îndrepte, cere sfaturi lui Emil de cum trebuie să procedeze cu Bibița. La urmă îl mustră și pe el, care s-a luat după capul ei și a combinat scrisorile acele de amor așa de înfocate pe care Bibița le-a luat în serios.

După alte câteva zile, o scrisoare scurtă îl anunță pe Emil că Bibița s-a aruncat în mare, de pe cheu, de lângă farul de nord. Niște pescari din apropiere au salvat-o. E bolnavă în pat și aiurează. Deși la toată lumea s-a spus că a căzut din întâmplare, alunecând pe cheu, orașul tot știe adevărul și nu se vorbește decât de asta. Ce e de făcut?

Cu o zi înainte de a pleca vasul-școală spre Kiel, primi Emil a treia scrisoare. După o serie de aspre mustrări, Oarba din Sorrento îi face

cunoscut că Bibița s-a îndreptat, dar e slabă, de nerecunoscut. A căzut într-un fel de împietrire. Nu vorbește nimic. Pe fața ei citești un fel de liniște sfâșiitoare. În fiecare seară se duce la mormântul lui Radu. Îi schimbă florile, i-a pus răsaduri și are să planteze doi plopi argintii și două sălcii plângătoare în dreptul fiecărui ancorot; în sfârșit, a făcut foarte drăguț acolo. Peste câteva zile ele amândouă vor pleca la Constantinopoli c-un vapor al „Lloyd"-ului[4]. Pe Bibița o cheamă niște rude la Corfu[5], ca să-și caute sănătate, căci, „fie zis între noi, mi se pare că e deja atinsă la plămâni". Iar ea o să rămână la unchiul ei, Xenofon, care are o vilă adorabilă pe Bosfor, la Terapia[6] în cartierul diplomatic. Contează pe sentimentele Trubadurului că n-o s-o dea uitării, că are să vie s-o vadă la vila „Mon Caprice". O casă mare, cu terasa îmbrăcată în iederă, și doi migdali la poartă, în fața ambasadei rusești.

Numai după ce s-a întors de la Kiel, a găsit Emil acasă invitația la nuntă. Oarba din Sorrento se măritase c-un secretar de la legația rusă din Constantinopol. De Bibița n-a mai auzit.

Anii treceau. Alte promoții de Crevete se perindau pe vasul-școală, care din când în când se oprea la gura Dunărei și arunca ancora tot în același loc, prăjindu-și coastele vechi la cheu, în fața fostului consulat grecesc.

Casa se vânduse unui cafegiu levantin, îmbogățit ca ceauș de hamali în port. În etajul de jos avea cârciumă și coloniale, debarcate din vapoare pentru a fi trimise prin contrabandă în porturile dunărene. În etajul de sus făcuse o cafenea-varieteu. Pe-o firmă uriașă, așezată la balcon, erau zugrăvite două steaguri încrucișate, grecesc și românesc: iar sub ele sta scris cu litere mari:

Varieteu

cu Șambruri

Unicul local familiar

SOCRATE FARDULIS

Furnisorul Marinei Regale

De la fereastra de unde altădată se auzeau serenadele dulci ale Trubadurului și acordurile sonore ale Oarbei din Sorrento, acum scăpau notele țipătoare de armonică și chiotele sălbatice ale cântecelor ce pescarii ruși le scoteau din gâtlejele lor înăsprite de băutură și de umezeala mării. Iar sus, în balconul închis ca

o colivie de sticlă, în care altădată Prințesa Bibița tânjea visătoare, cu zâmbetu-i de sfinx, între oleandri și lămâi, se vedeau adesea femei spoite și dezmățate, care-și făceau vânt cu șepcile marinarilor, pentru a se răcori din năbușeala acră a sălii unde se cânta toată noaptea când portul lucra bine și aur curgea la chetă.

Rar se întâmpla câte un ofițer din promoția Solitarului, plimbându-se seara pe plajă, să ajungă până în dreptul cimitirului. Plopii argintii creșteau drepți, deopotrivă, ca doi frați gemeni, șopotind veșnic în limba lor la cea mai slabă adiere de vânt dinspre uscat sau din largul mării. Sălciile creșteau aplecate; și-n plânsul lor se lăsau așa de jos că acopereau cu totul movilița aceea de trei metri lungime sub care Solitarul dormea uitat de-ai lui. În anii cu apele mari, când Dunărea se revărsa în bălțile Deltei și se unea cu marea, mormântul acela, tocmai la marginea cimitirului, era amenințat. Păzitorul, un moșneag șchiop, fost pescar, spunea râzând:

— Pe ăsta îl cere înapoi apa... are să-l dezgroape... c-așa-i scris la unii care se îneacă, să nu-i îngroape în pământ, că el nu-i vrea, îi cere înapoi apa.

Trecuse multă vreme la mijloc. „Dacia”, măreţul vapor poştal acostat la cheul Galata[7] din Constantinopol, îşi flutura nerăbdător în vârful catargului semnalul de chemarea pilotului. Gata de plecare. Lume multă. O varietate de tipuri şi culori se încrucişa pe scara vaporului în forfotul zgomotos al orei de îmbarcare.

Comandantul, cu faţa bronzată, cu părul alb înainte de vreme, se plimba singur fumând liniştit, pe puntea care trepida în respiraţia maşinei gata sub presiune. Pe lângă el trecu un grup de călători spre cabinele de pe punte. O doamnă înaltă şi uscată, în negru, cu bucle argintii; o alta scurtă şi groasă, trei fetiţe şi un lanţ de hamali cu geamantane.

Comandantul nici n-a observat privirea lungă, aruncată de una din doamnele care trecuse pe lângă el. Când comanzi mai mulţi ani un vapor de pasageri, pe care se perindează zilnic atâtea tipuri de călători, ajungi să nu mai poţi deosibi figurile şi ţi se pare că toată lumea întâlnită îţi este de mult cunoscută.

Târziu, după ieşirea din Bosfor, pe când vasul, cu pieptul lui de fier, îşi tăia drumul obişnuit prin largul mării, comandantul coborî

scările de la comandă pentru a-și face, ca întotdeauna, inspecția pe punte. Cele trei fetițe, care se plimbau înlănțuite la braț una de alta, trecură pe lângă el măsurându-l cu priviri furișate. De pe banca de sub comandă se ridică o doamnă scurtă, groasă, și rotundă, cu părul sur și niște ochi mici care îi surâdeau prin sticla ochelarilor. Se opri drept în fața comandantului.

— Așa-i că nu mă cunoști? și obrajii i se înroșiră deodată. Vezi cât m-am schimbat? Iată eu am recunoscut imediat pe Emil — și într-un râs sănătos complectă — Trubadurul de altădată. El, surprins și tulburat, cu sângele în obraz, zâmbea, cu toate că își strângea sprâncenele chinuindu-și mintea. Și deodată își scoase șapca din cap, trecând mâna prin păr:

— A!... da... d-na... și se opri negăsind numele.

— D-na Savici... dar spune-mi ca altădată cum ți-am spus și eu, Luluca, Oarba din Sorrento.

Zăpăcit, înduioșat, cu capul gol, se aplecă sărutându-i mâna moale și grasă. Se așezară alături pe bancă. O apăsare parcă îi ținu pe amândoi tăcuți câteva clipe. Năvălită de-o bucurie neînțeleasă, ea începu întâi:

— Mergem la Constanța. Avem un proces de moștenire. Uite, cele trei fetițe de acolo sunt ale mele. Vezi ce mari sunt? Cât am îmbătrânit... Stai să văd câți ani sunt de atunci... și începu o socoteală răpede cu datele de naștere a fiecărui copil, măritișul, plecarea din țară.

El tăcea și asculta c-un surâs pierdut. Se simțea moale, tulburat de suvenirul vieții de mult trecute, de întreaga tinerețâ, într-o singură clipă răscolită deodată.

— Știi că sunt și cu Bibița aici. Săraca a rămas singură. Stă la mine. Mi-i milă de ea. O viață pierdută. Închipuie-ți, că a rămas aceeași, cum o știi.

— Cum, nu s-a măritat? Biata Prințesă!...

— Nu, deși a avut partide admirabile. Și azi îl plânge pe ofițerul acela care s-a înecat. Păstrează cu sfințenie și citește scrisorile acele combinate de noi. A rămas până acum convinsă ca el a iubit-o și că s-a omorât din cauza ei. N-a fost chip să-i scoatem din cap ideea asta fixă. Umblă totdeauna în doliu și-i face rău să vadă o îmbrăcăminte de marinar.

Dintr-o cabină de pe punte ieși o femeie înaltă, uscată, îmbrăcată în negru. Vântul îi flutura crepul de sub care scăpau șuvițele de păr

alb ca zăpada. Pășea ușor căutând drept înainte. Când ajunse în dreptul băncii se făcu deodată tăcere. Emil tresări și instinctiv se ridică, salutând respectuos. Ea abea își înclină capul și, c-un fior trecător, își strânse șalul negru la piept, călcînd lin, cu pași măsurați până la capătul punții; se înapoie trecând ușor, ca o umbră, până se pierdu în penumbra cabinei. Ușa se închise încet și o mână diafană, fină, ca de ceară, apăru trăgând discret perdeluța de mătase, care masca ochiul rotund de geam al cabinei inundate de magica lumină argintie a lunii pline.

Sulina, 1916